

MØTEREFERAT

Til stede:	Se vedlagt deltakerliste.
Emne:	Møte i Nasjonalbibliotekets strategiske råd
Dato:	20.-21.04.2022
Til:	Medlemmer i strategisk råd

Møtet gikk over to dager i Mo i Rana. Den første dagen fikk rådet en orientering om Nasjonalbiblioteket (NB) sin virksomhet i Mo i Rana, en omvisning samt en orientering om arbeidet med boklov. Dag to var satt av til et ordinært rådsmøte.

1. Status og gjennomgang – generell innledning

Nasjonalbiblioteket (NB) orienterte om oppfølging av tiltakene i bibliotekstrategien med utgangspunkt i statusoversikten som var sendt ut før møtet. Nasjonalbibliotekaren hadde dagen i forveien orientert om status for arbeidet med boklov, et arbeid som også påvirker oppfølgingen av bibliotekstrategien. Oppfølgingen av strategien siden forrige møte i rådet har også vært påvirket av nye måneder med koronanedstengning, at sekretariatet for bibliotekutvikling har avgitt personalressurser til Kulturrådet i første kvartal og at stillingen som redaktør for bibliotekutvikling.no har vært ubesatt. Siden forrige møte har det kommet politiske signaler om at bibliotekstrategien skal revideres, uten at det er fulgt opp av Kulturdepartementet (KUD) så langt. NBs forståelse er at revideringen først vil bli initiert etter at arbeidet med boklov er gjennomført og arbeid med en lesestrategi er igangsatt.

Når det gjelder tiltakene i strategien, er NBs erfaring at flere bibliotek for øyeblikket strever med å bruke tildelte midler til formidlingstiltak og utviklingsprosjekter i henhold til tidsplaner. Det kommer mange henvendelser om utsettelse. Videre er ny statistikkforskrift på høring. En evaluering av utviklingsmidlene til UH-bibliotekene vil bli igangsatt. Om midlene til i folkebibliotekene har NB mer kunnskap, bl.a. gjennom evalueringen av forrige bibliotekstrategi. Metadatabrønn vil bli hovedtema på neste rådsmøte. Det vil bli sendt ut relevant bakgrunnsinformasjon i forkant. Det ble stilt spørsmål om tiltaket i strategien som gjaldt klassesett. KUD har gitt beskjed om at NB ikke skal finansiere klassesett, og tiltaket er ikke fulgt opp etter dette.

NB orienterte spesielt om arbeidet med videreutviklingen av nasjonalt lånekort. NB er i dialog med Deichman i saken og med biblioteksystemleverandørene. Det foreligger ikke bakgrunnsdokumentasjon om videreutviklingsarbeidet foreløpig, men kommende møte med systemleverandørene vil bli avklarende, også for mulighetene for UH-bibliotekene i dette. NB ba om tilbakemeldinger på om *Bibliotekskortet* kan være et bedre framtidig navn enn Nasjonalt lånekort. Det ble påpekt fra rådet at nasjonalt lånekort henger tett sammen med fjernlånsproblematikken. Deichman har informert NB om at de setter begrensninger på fjernlånet pga. økonomi. Fylkesbibliotekene v/Rogaland fylkesbibliotek har i gang en ny fjernlånsundersøkelse, og når rapporten fra denne foreligger, vil det ligge til rette for en fjernlånsdebatt i rådet.

Det utredes om Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) skal slås sammen med NB fra 01.01.2023. NB vil komme tilbake med en sak om tilbudet fra NLB etter at NB har undersøkt hvordan folkebibliotekene promoterer dette tilbudet. Trøndelag fylkesbibliotek orienterte om at de er i ferd med å styrke informasjonen til bibliotekene i fylket på dette feltet.

NBs nye redaktør for bibliotekutvikling.no, Venke Uglenes, presenterte seg og orienterte overordnet om tanker for videreutvikling av nettstedet.

Rådet minnet om diskusjonen på forrige møte om disponeringen av utviklingsmidlene og stilte spørsmål om oppfølging. NB vurderer at det er naturlig å ta opp igjen denne diskusjonen ved revidering av strategien. Det ble stilt spørsmål om NBs forventninger til prosjektet *Beste praksis for bibliotek og innbyggertorg*¹. NB understreket at Drammen bibliotek har eierskapet til dette prosjektet. Rådet minnet om de minste bibliotekenes behov for støtte til faglig utvikling i en utfordrende ressursituasjon. NB pekte spesielt på to virkemidler – bibliotekutvikling.no som ressurs og samarbeidet med fylkesbibliotekene om kompetanseutvikling. NB ble oppfordret til å være enda tydeligere i å oppfordre til lokalt samarbeid når det lyses ut midler.

2. Digitalt innhold/digitale tilganger i revidert strategi

NB orienterte om prøveprosjektet for digital tilgang til pliktavlevert materiale og utfordringene i diskusjonene med rettighetshaverne. På et møte denne måneden ble partene enige om å fortsette prøveprosjektet ett år til. Alle bibliotek i Norge kan benytte seg av den digitale tilgangen til pliktavlevert materiale. Dette er unikt internasjonalt. UH-bibliotekene får ikke lenger fysiske pliktavleveringseksemplarer.

NB ga et innblikk i eksisterende prosedyre for å gi brukere tilgang til materialet. Føringer fra departementet er at den digitale tilgangen til det pliktavleverte materialet skal være like enkel som tilgangen var til de fysiske eksemplarene, og NB arbeider med å forbedre tilgangen innenfor rammen av føringer fra departement og rettighetshavere. Bibliotekene opplever at prosedyren er komplisert og at tilgangsbegrensingen på åtte timer er en ulempe. Dette har medført at UH-bibliotek har begynt å kjøpe fysisk materiale som tidligere ble levert som pliktavleverte eksemplarer. Selv om interesse motsetningene blant partene er tydelige i dette prosjektet, er det viktig å ha en løpende dialog om regimet rundt tilganger. Siste rapport fra prøveprosjektet og presentasjonen fra dagens møte sendes til rådet².

NB gikk gjennom notatet om digitale tilganger i bibliotek som var sendt ut før møtet. Det ble påpekt fra rådet at en viktig ressurs manglet i notatet, norske tidsskrifter frikjøpt av staten. Disse formidles i liten grad som digitale ressurser via folkebibliotekene. Rådet påpekte i samme forbindelse at det er en generell utfordring for det norske bibliotekfeltet å få samlet seg om et teknisk grensesnitt for formidling og at tilganger og rettigheter har mindre betydning når grensesnittene mot brukerne ikke er tilfredsstillende. Det var enighet om at dette må drøftes i en revidert strategi og at de store aktørene, inkludert Biblioteksentralen og staten, bør sette dette høyt på dagsorden.

Bibliotekutvikling.no kan bidra med informasjon til bibliotekene om digitale ressurser, og fylkesbibliotekene kan bidra til kompetanseutvikling gjennom Fif-prosjektet³.

¹ <https://bibliotekutvikling.no/prosjektbank/prosjekt/beste-praksis-for-bibliotek-og-innbyggertorg/>

² Ble sendt 21.04.2022.

³ <https://bibliotekutvikling.no/formidlingskompetanse/>

NB understreket at universell utforming ligger som generell føring i utvikling av digitale tjenester.

NBs oppsummering av diskusjonen om digital tilgang var at følgende punkter blir spesielt viktige: Å opprettholde digital tilgang til pliktavlevert materiale, en boklov som sikrer at bibliotek kan kjøpe og låne ut e- og lydbøker, fornyet dialog om utlansmodeller, strategiske grep for å utvikle publikumsgrensesnitt til digitale tjenester og digitalisering av NBs avismateriale.

3. Orientering om vårens søknadsrunde – utviklingsmidler for 2022

På bakgrunn av vårens søknadsrunde om utviklingsmidler for 2022 ser NB behov for å styrke arbeidet med utviklingsprosjekter i bibliotekene. To år med pandemi har kanskje påvirket motivasjonen til utviklingsarbeid, samarbeidsformer må gjenopptas, og koronaperioden har kanskje bidratt til prosjekttørrhet.

NB vil i første omgang utvikle et nettkurs i samarbeid med fylkesbibliotekene for å styrke kompetansen til å drive utviklingsprosjekter, og det er naturlig å drøfte disponeringen av utviklingsmidlene i forbindelse med en revidering av strategien.

4. Åpen post

Rådet hadde en kort informasjonsutveksling om bibliotektiltak for flyktninger fra Ukraina. Spørsmålet står på dagsorden i hele Europa, også på et møte i NAPLE-nettverket for europeiske bibliotekmyndigheter i morgen, der NB deltar. NAPLE har sammen med EBLIDA og PL2030 lag en ressursnettside for bibliotektiltak for ukrainske flyktninger⁴. I samme forbindelse ble det foreslått at rådet kommer tilbake til en grundigere og generell diskusjon om tilbudet fra Det flerspråklig bibliotek som kompetanseområde i bibliotekene.

Rådet påpekte at folke- og fylkesbibliotekene bør informeres i tilfeller der NB sender informasjon til skoler, med tanke på koordinering av informasjon.

NB orienterte om at den årlige befolkningsundersøkelsen om bibliotekbruk vil bli gjennomført neste måned. Tegn tyder på at medievaner er endret under pandemien, noe som igjen har påvirket bibliotekbruken. Ungdom er en spesielt utfordrende brukergruppe for bibliotekene, og diskusjonen om dette vil komme i forbindelse med en lesestrategi. Det ble foreslått en satsing på spill i bibliotek tilsvarende *Sommerles*. NB viste i den forbindelse til prosjekttilskudd til formidlingstiltak og kompetansehevende tiltak for formidlere av dataspill fra Norsk filminstitutt (NFI)⁵ og oppfordret til å spille inn ideen til NFI uavhengig av ressurser i eget bibliotek og mulighet for oppfølging, gjerne i kompaniskap med fylkesbibliotek.

Neste møte i rådet blir 18.10.2022, dvs. dagen før biblioteklederkonferansen.

Arne Gundersen
26.04.2022

Vedlegg: Deltakerliste

⁴ <https://lib4refugees.splet.arnes.si/>

⁵ <https://www.nfi.no/sok-tilskudd/visning-og-arrangement/arrangementer-for-formidling-av-dataspill>
og <https://www.nfi.no/sok-tilskudd/kompetansehevende-tiltak/tilskudd-til-kompetansehevende-tiltak-for-formidlere-av-dataspill>